

גליוני ביום דרך

משיעודי הגאון הגדול רבי מיכל זילבר שליט"א

דחכה מני ים

פרשת וקהל - שקלים

שנה א | גליון כב

לא תבעדו אש ביום השבת

(א) הבערה ללאו יצאת או לחלק יצאת. (ב) שמירת שבת כפרה על העגל. (ג) למאי נפקא מינה. (ד) ולא תשתחוה לאל זר. (ה) הבערה יצאת שלא לכעוס. (ו) בשבת האדם מתעלה. (ז) מאויבי תחכמי. (ח) והומת בחול ולא בשבת. (ט) קדושה ורחמים. (י) מאחרים לצאת וממהרים לבוא. (יא) שבת לכל עדת בני ישראל. (יב) נשים שאננות. (יג) נחלה בלי מצרים.

הגדולה ביטלו את היצרא דעבודה זרה, אם כן למאי נפקא מינה בשבילנו שאין יצרא דעבודה זרה מצוי בנו, הך דכל המשמר שבת כהלכתה אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו. ורבינו הטור (אורח חיים סימן רמב) מביאו להלכה משמע שהוא שייך לכל אדם גם בזמן הזה. ואף ששייך גם כהיום הזה שאדם ישל בחטא עבודה זרה אם הוא דוקא רוצה, אך מאחר והיצר לחטא הזה כבר התבטל, מי הוא השוטה שייקש לעבוד עבודה זרה.

וכבר הארכנו בספרנו בים דרך מאמרי שבת (מאמר לה), בדברי המפרשים הקדמונים גם אחרונים, והנושאי כלים על השולחן ערוך, מאי טעמא באמת נמחל לו עבור שמירת השבת. יש שכתבו דמדובר בעשה תשובה ויש שביארו דמדובר דווקא בעובד בשוגג. אך סוף דבר כיון שיצרא דעבודה זרה כבר בטל מן העולם לשם מה צריך להזכירו.

ולא תשתחוה לאל זר

אך באמת אמרו חז"ל (שבת קה, ב): 'רבי שמעון בן אלעזר אומר משום חילפא בר אגרא, שאמר משום רבי יוחנן בן נורי, המקרע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה, שכן אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד, אמר רבי אבין מאי קראה לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל זר (תהלים פא, י) - איזהו אל זר שיש בגופו של אדם, הוי אומר זה יצר הרע.' והרי מפורש שגם בזמן הזה אחר שבטל יצרא דעבודה זרה, שייך חז"ל איסור עבודה זרה במי שכועס על חברו, ומי יאמר זכיתי לבבי, לפיכך נתן הכתוב לכל אדם מישאל זמן שבו הוא יכול לצאת משליטת היצר הרע לנקות את ליבו מהאי

ואם כן שבת קודש היא העומדת כנגד חטא העגל לכפר על נפשות ישראל, כי קדושת השבת מועילה אפילו למי שעבד עבודה זרה כדור אנוש, דמוחלין לו*.

למאי נפקא מינה

אלא דלכאורה ישאל השואל מאי נפקא לנו בזה בדורנו אנו, דהרי בגמרא יומא (סו, ב) מפורש שאנשי כנסת

פנינה מן הים

נדיבות הלב - משכן לשבינה

אצל חכמי הלב לעשות במלאכת המשכן מציינו מעלת נשיאות הלב, כמו שכתב הרמב"ן על הפסוק (שמות לה, כא): 'ויבאו כל איש אֶשְׁרֵי נְפְשָׁאוֹ לְבוֹ - על החכמים העושים במלאכה יאמר כן, כי לא מציינו על המתנדבים 'נשיאות לב', אבל יזכיר בהם נדיבות, וטעם אשר 'נשאו לבו' לקרבה אל המלאכה, כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד או מי שאימון בהן ידיו כלל, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדני דובר'. וזו היתה מעלת האומנין שהיו באין אל המלאכה רק מתוך נדיבות הלב, בלא שהיו יודעין קודם במלאכה, דכל מעשה המשכן 'בנדבת הלב' תליא מילתא.

וזה עומק דברי המדרש (בב"ר יב, א): 'בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא וְעָשׂוֹ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנִיתִי בְּתוֹכְכֶם (כה, ח), אמר משה מי יוכל לעשות לו מקדש שישירה בתוכו (מ"א ח, כד), הֲיֵהָהּ הַשְּׁמַיִם וְשָׁמַיִ הַשְּׁמַיִם לא יִכְלְפוּהוּ וגו', אמר הקדוש ברוך הוא איני מבקש לפי כחי אלא לפי כחן, כשאני מבקש כל העולם כולו איני יכול להחזיק כבודי ולא שמש אחד משלי, אלא אני איני מבקש מידך אלא עשרים בדרום ועשרים בצפון ושמונה במערב'. דודאי משה רבינו היה יודע שה' יתברך יכול לצמצם שכינתו בתחתונים, רק היה משה רבינו מתיירא ממי שכתוב בו: 'הֲיֵהָהּ הַשְּׁמַיִם וְשָׁמַיִ הַשְּׁמַיִם לא יִכְלְפוּהוּ', מה שנעשה לא יספיק כדי כבודו, ועל זה השיב לו ה' יתברך איני מבקש מידך רק עשרים קרשים, דבזכות נדיבות הלב והרצון הגמור של ישראל, שוב איני צריך יותר מ'ק' קרשים. (ביום דרך תורה פרשת וקהל מאמר יא אות ד)

'ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם. ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת. לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת'.

(שמות לה, א - ג)

ופירש רש"י: "ששת ימים - הקדים להם אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר שאינה דוחה את השבת. לא תבערו אש - יש מרבותינו אומרים הבערה ללאו יצאת, ויש אומרים לחלק יצאת". והוא מחלוקת רבותינו בגמרא שבת (א, ע), רבי יוסי סבר הבערה ללאו יצאת, כלומר, שהכתוב הזכיר מפורש איסור הבערה להוציא מכלל איסורי שבת שהם במיתה, ולחייב עליו מלקות בלבד. ואילו רבי נתן סבר הבערה לחלק יצאת, כלומר שהכתוב הזכיר בנפרד את איסור הבערה ללמדך דמי שיעבור על אחד מהל"ט מלאכות בשוגג, לא יפטר בחטאת אחת, אלא הוא צריך להביא קרבן על כל חד וחד מהל"ט מלאכות.

ולכאורה צ"ב, בשלמא למ"ד ללאו יצאת מיושב למה נקט הכתוב דוקא הבערה, כי כך רצתה חכמתו יתברך שעל הבערה לא יתחייבו סקילה, אבל למ"ד הבערה לחלק יצאת, למה דוקא הבערה יצאת לחלק באיסורי השבת.

שמירת שבת כפרה על העגל

ונראה לבאר בהקדם דברי הרב חיד"א (נחל קדומים כא) שכתב: "ויקהל משה וגו' - פירש"י למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר. ואפשר לפי פשוטו דלכך הקדים באזהרת שבת ואח"כ המשכן, לבשרם שעל ידי שמירת שבת יתכפרו על העגל, כמו שאמרו ז"ל אפילו עבד עבודה זרה כאנוש מוחלים לו". שכן אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן (שבת קיח, ב): "כל המשמר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה [כדור] אנוש מוחלין לו".

* וכבר הבאנו כמה פעמים את מחלוקת הראשונים אם סדר הפרשות בסדר שמות הם כסדרם, או שפרשת תרומה נאמרה לאחר חטא העגל. עיין בספרנו בים דרך תורה פרשת וקהל (מאמר א ומאמר ב).

נתרם לע"נ האשה הצדקנית
מרת פייגא ב"ר אליעזר ע"ה

נלב"ע ביום י"ט אדר תשס"ז לפ"ק
ומנו"ב בע"ת קרית יואל יצ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

נתרם ע"י ידידנו הדגול
הרב מרדכי שאול צבי שמעון
לברכת הצלחה בכל הענינים

נתרם ע"י ידידנו הדגול
הרב אליעזר דידעד שליט"א
ודעייתו
לברכת הצלחה בכל הענינים

אל זר', והוא מכח קדושת השבת, אך זאת יש לאדם להזהר שלא יעבוד עבודה זרה ולא ישמע לקול היצר הרע ביום השבת, לבל יהיה כטובל ושרץ בידו.

הבערה יצאת שלא לכעוס

בזה אפשר לחזור ולבאר למה דוקא הבערה לחלק יצאת יותר משאר המלאכות, כי יש עיקר גדול בשבת שלא לכעוס ח"ו ולא להדליק את היצר הרע, וכמו שמצינו בגמ' גיטין (בב, א): "הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן, דכל בי שמשי הוו קא מינצו בהדי הדדי, איקלע רבי מאיר להתם עכבינהו תלתא בי שמשי עד דעבד להו שלמא, שמעיה דקאמר ווי דאפקיה רבי מאיר לההוא גברא מביתיה". ועל זה רמז הכתוב במה שדדוקא הבערה תצא לחלק, כדי להדגיש כלל גדול באיסורי השבת, שאסור ח"ו להבעיר את היצר הרע ביום השבת.

בשבת האדם מתעלה

מי יאמר זכיתי שלא יהיה בכל ימות השבוע תחת שליטת היצר, אבל לכל הפחות יש לנו להתחזק בשבת קודש שלא לתת לו מדרך קף רגל, ואמנם להוציאו לגמרי מרשותו הוא דבר קשה ביותר, אך לכל הפחות יתחזק כל אדם מישראל שביום השבת לא יהיה תחת שליטתו כדרך שהוא בחול.

ובאמת כל אדם מישראל ביום השבת נמצא כטפח מעל המציאות של כל השבוע, והראיה שבכל בית בישראל אפשר להרגיש בחוש את קדושת יום השבת, כבר מעת ההכנות שמכנינים לכניסתו - והיה ביום השישי והכיניו את אשר יבואו, בנקיונות ובטרחות שעושים לכבודו ופורסים מפה מיוחדת לכבוד שבת. עד בוא השבת עצמה שבה כל ישראל מתהדרים בלבושיהם ויוצאים לקראת כלה, כדתנא (שבת קיט, ב): "רבי יוסי בר יהודה אומר, שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו, אחד טוב ואחד רע. וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת, מלאך טוב אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך. ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו. ואם לאו, מלאך רע אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך, ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו".

מאויבי תחכומי

ומאויבי תחכומי, יש לנו ללמוד מאותו מלאך רע שמתלווה לכל אדם מישראל בחוזרו מבית הכנסת בליל שבת, דאף על פי שהוא רואה ויודע שבכל שבת קודש הוא מוצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטה מוצעת, מכל מקום הוא הולך עמו אולי שמא... כן יש לנו להתחזק בכל שבת מחדש להיות יותר רוחניים מימי החול. כי לכל אדם מישראל יש את הכח להיטיב דרכיו, שהרי בכל שבת ושבת מתלווה אליו גם המלאך טוב, ואפילו אם חלילה נפל פעם אחת, מכל מקום בשבת הבאה המלאך טוב שוב פעם מתלווה אליו כדי שייטיב את דרכיו. וחובה

גדולה מוטלת על שומרי השבת, שייטיבו את דרכם כל כך, עד שאפילו אותם שלדאבוננו אינם שומרי שבת יושפעו מכח השבת, וגם עליהם יושפע רוח קדושת יום השבת. והדברים מחייבים כל אחד ואחד, שיתחזק בשמירת השבת ככל יכולתו, כיון שהוא משפיע על כל העולם כולו.

והומת בחול ולא בשבת

ראה עד כמה מקיפה קדושת השבת את כל עם בני ישראל בכל מצה שהם, דהנה רבותינו מוני המצוות מנו כמה מצוות יש בכל פרשה ופרשה, ובפרשתנו מנה החינוך מצוה (ק"ד): "שלא יעשו בית דין משפט מוות בשבת". והיא גמרא ערוכה ביבמות (ו, ב): "משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד, לפי שנאמר (דברים כא, כב) וְכִי יִהְיֶה בְאִישׁ חֶטְא מְשֻׁפֵּט מִן הַמִּטָּה, שומע אני בין בחול בין בשבת, ומה אני מקיים (שמות לא, יד) מִחֻלְלֵי מוֹת יוֹמָת, בשאר מלאכות חוץ ממיתת ב"ד. או אינו אלא אפילו מיתת ב"ד, ומה אני מקיים והומת, בחול ולא בשבת, או אינו אלא אפילו בשבת, ת"ל לא תבערו אש בכל מושבותיכם, ולהלן הוא אומר (במדבר לה, כט) וְהָיוּ אֵלֶּה לְכֶם לְחֻקֹּת מְשֻׁפֵּט לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל מוֹשְׁבֵי־בְתֵיכֶם, מה מושבות האמורים להלן בב"ד, אף מושבות האמורים כאן בב"ד, ואמר רחמנא לא תבערו".

קדושה ורחמים

משמע מינה דמהאי דין דהבערה לחלק יצאת למדנו דין נוסף, שאין ממיתין בשבת את מי שנחייב מיתה רח"ל, וכתב הרד"ל (עיר מקלט - בחומש תורה אור): "הטעם שלא לעשות שום משפט מוות בשבת, מפני שהוא כולו קודש וכולו רחמים". הרי לך גדול מעלת קדושת השבת על כל ישראל אפילו על מי שח"ו נתחייב מיתה בבית דין, דאף על פי כן אין מענישין אותו בשבת, כי היא כולה קודש וכולה רחמים.

מאחרים לצאת וממהרים לבוא

אלא שיום השבת הוא זמן להתענג על השי"ת ואל לנו להתבלבל מתענוגי הגוף, דאף על פי שאמרו (שבת קיח, א-ב): "כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר (ישעיהו נח, יד) אֶזְרָא תִתְעַנֵּג עַל ה' וְהִרְפִּיתִיךָ עַל בְּמִיתִי אֶרֶץ וְהִאֲכַלְתִּיךָ נִחַלְתָּ יַעֲקֹב אֶבְיָד וגו'". אל לנו לעשות את העיקר תענוגי הגוף, כיון שהעיקר הוא התוספת אורה שמגיע על כל אחד ואחד מישראל ביום השבת.

לפיכך יש לכל אדם להקדים לבוא אל השבת, ולאחר לצאת, וכמאמר הפייט (כל מקדש): "המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא", ולכאורה למה פתח במי שמאחרים לצאת מן השבת, ורק אחר כך הזכיר את הממהרים לבוא, הרי תחילה היה להזכיר את הממהרים לבוא ורק אחר כך את המאחרים לצאת, דתחילה האדם צריך למהר עצמו להכניס את השבת, דהרי תחילה אחר כך הוא צריך גם לרז

עצמו להתאחר מלהוציאו.

אלא בא ללמדך שיש לכל אדם להגדיל את השפעת השבת עד כדי כך, שהשבת תשפיע עליו על כל ימות השבוע עד השבת הבאה, ולפיכך אמר תחילה ה'מאחרים לצאת', דהפייטן מדבר בכל אותם האוהבים את השבת שקשה עליהם להפרד מן השבת, וזה מקדש אותם בכל ימות השבוע עד יום השישי הבא שבו הם 'ממהרים לבוא' והכל מתוך ההשפעה של שבת שעברה.

שבת לכל עדת בני ישראל

והדברים שייכים לכל אחד ואחד מישראל, והוא שנאמר (שמות לה, א): "וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", כל עדת בני ישראל כולל את כולם, אנשים נשים וטף, כולם שייכים לשבת קודש. וכל שבת ושבת היא זמן קהילה לכל ישראל - אנשים נשים וטף. ואל לאדם לדחות את הקהלת אנשים נשים וטף לקבל קדושת השבת עד שקיעת החמה או צאת הכוכבים, שכן: "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת" (עבודה זרה ג, א). ולכך אדרבה כבר מליל שישי יעורר את עצמו ואת טובביו להתעורר לקבל את קדושת השבת. וביום השישי עצמו ישכים בבוקר לגמור להכין את צרכי השבת, עד שיוכל לקבוע עצמו בתורה ובתפילה וקרבת ה' כמה וכמה זמן לפני ביאת המלכה.

נשים שאננות

כן הנשים מקבלות את השבת כבר כשמדליקות נרות, והני נשי דידן מקבלות את השבת עוד לפני האנשים, והן חשובות יותר, משום שהן לא חטאו בעגל, ולפיכך הן זוכות לקבל את קדושת השבת עוד קודם לבעליהן, ומה שהן צריכות לעבוד כל השבוע, הוא בשביל לכפר על נפשות בעליהן שחטאו. וכן מצינו בגמרא ברכות (י, א): "גדולה הבטחה שהבטיחן הקדוש ברוך הוא לנשים יותר מן האנשים, שנאמר (ישעיהו לב, ט) נָשִׁים שֹׁאֲנָנוֹת קִמְּנָה שְׁמֵעָה קוֹלֵי בָנוֹת בְּטָחוֹת הַאֲזִינָה אִמְרָתֵי. אמר ליה רב לרבי חייא נשים במאי זכין. באקרוי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנווי גבריהו בי רבנן, ונטרין לגבריהו עד דאתו מבי רבנן".

נחלה בלי מצרים

ועיקר מה שאמרו (שבת קיח, א-ב): "כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים". יש לפרש הכוונה בלי מצרי נפש, ומי הוא שאין לו דברים המצירים את נפשו בעולם הזה, ואנו מאחלים שלא יהיה לשום אדם מישראל מיצרי נפש של חולאים ושאר דברים שאינם טובים, אלא אפילו מהמיצרים שבדרך העולם כגון אדם שמיצר לפרנסתו, או לחתונת ילדיו וכדומה, בשבת קודש יש לו להשביט דאגתו ובזה יזכה לנחלה שלימה בלי מצרים כלל.

(שיעור 54 ויקהל פקודי תשפג)

בקשו דחמים על הנער
חיים שמואל בן ליבא
שנמצא בתרומת וכאשר עשה עמנו נסים
בימים ההם כן עשה עמנו בזמן הזה

נתרם לזכות
הרה"צ ד' מרדכי זאב
בן מלכה

נתרם לדפואת
הרב יהודה דוב בן זיסל

מוסר מן הים

שישים מחסום לפיו ביום השבת, והם אלו בדקי הבית כפשוטם. ואמנם שבכל שבת צריך לעשות כן, אך בעיקר בפרשת שקלים שאספו שקלים בימי יואש לבדק הבית, כל אדם צריך לתקן את בדקי ביתו - לדבר עם הילדים ולחנכם כל חד לפום דרגא דיליה.

כן צריך האדם להתכונן מערב שבת לשבת, שכן אמרו: "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת" (עבודה זרה ג, א). ואם יתחיל אדם להתכונן לשבת בשבת גופא, זה כבר יותר מדאי מאוחר, ועיקר העבודה צריכה להיות קודם השבת. דמה בנפשך אדם שלא טרח בערב שבת, מהיכן יביא בשבת קודש חלות בשר ודגים ושאר מטעמים. כן בבדק הבית צריך האדם לתקן עצמו מערב שבת. ולכל הפחות בין הערבים, כדי שיכנס לשבת קודש כשהוא מתוקן. (שיעור 51 משפטים שקלים תשפג)

וישב על כסא כבודו". שעיקר הישיבה על כסא המלכות הוא ביום השביעי, ובו נאמר על המלך המשפט (שמות כ, א): "וינח ביום השביעי, ופירש רש"י: "כביכול הכתיב בעצמו מנוחה ללמד הימנו קל וחומר לאדם, שמלאכתו בעמל וביגיעה, שיהא נח בשבת". ובכל בית מישראל שייר המנוחה ביום השביעי, אם זה בבית של אדם שעמל לפרנסתו, ואפילו בבית תלמידי חכמים ניכר השבת קודש, 'כי בו שבת מכל מלאכתו'. שכן הוא מושרש מיסודי הבריאה.

ועתה בעומדנו לפני שבת שקלים², ענין השקלים בא לרמוז לכל אדם שיתקן את בדק הבית - בדקי הבית שלו. ולפיכך יש לכל אדם לתקן את בדקי ביתו אם זה בצניעות ובטהרה מכל הדברים המתחדשים, ובעיקר שהאדם עצמו יבדוק את בדקי עצמו, שיתנהג בשבת קודש בצורה יותר טובה, שלא ידבר כל כך הרבה בשבת, ומן הראוי

רבי יהודה הנשיא - רבינו הקדוש, כאשר היה לומד עם תלמידיו היה שונה להם על פי סדר שביקשו התלמידים, אך את הששה סדרי משנה, סידר בדווקא בסדר זה, והראשונים פירשו כל מסכת מדוע באה זה אחר זה וזה קודם לזה. ועיין בתוספות יום טוב שכתב בהקדמה למסכת שקלים: "כתב הרמב"ם, דשקלים סדר רבינו הקדוש אחר פסחים, שכן נסדרו בתורה עד כאן". והכוונה שאחר פרשת בא שבה נאמר מצות הפסח, נאמרה פרשת 'כי תשא' - שקלים.

מוסיף הרב תוספות יום טוב: "ונראה לי, שרצונו לומר שפרשת שקלים בכי תשא קודם לפרשת המועדות שבפרשת אמור, וזה הטעם גם כן בימא שהקדים לסוכה כמ"ש שם בס"ד. אלא שהקדים שבת ועירובין מפני קדימתו במעלה וכו'", שכן שבת קודש קדמה במעלה לשאר המועדות, וכמו דמצלינו: "ביום השביעי נתעלה

¹ מסכת שבת דנה בדברים האסורים והמוותרים בשבת מדאורייתא, ומסכת עירובין דנה בתקנת שלמה המלך, שהם דרבנן. וכללא בידן דכל ספק דאורייתא לחומרא, וכל ספק בעירובין דרבנן לקולא. ובאמת כבר גדרו ראשונים את כל הדברים שיש בהם סרך דאורייתא, כגון שחיטה גיטין וקידושין ושאר דברים, ובדורנו עיקר הדברים שבהם יש מקום להתגדר הוא בעירובין, שמקפידים בארץ ישראל להקיף את מקומות היישוב בעירוב כדי שיוכלו לטלטל. ויש לציין שהג"מ פיינשטיין זצ"ל סבר שבערים הגדולות באמריקה אין לעשות עירוב, משום דחשיבי רשות הרבים שאין מועיל לה עירוב (עיי' שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כח-כט) אך בשאר מקומות קטנים אפשר. אמנם בכל הדורות היו משתדלים לתקן עירוב כשר שיוכלו לטלטל, והוא גדר וסייג לשבת קודש שהיא נעלה וקדושה מכל הימים.

² ואצל חסידים היו נוהגים להוסיף מאכל לכבוד שבת שיש בה הוספה.

³ ולא יחשוב שעיקר תיקון ביתו זו אשתו, שכן עיקר תיקון בדקי הבית מוטל בעיקר על האנשים, שהם המשפיעים על הבית, ולפיכך יתבונן לראות כיצד הוא יכול לעזור לאשתו, וכיצד הוא יכול להקל מעליה.

⁴ ולאפוקי מאותם שבערב שבת סמוך לחשכה יוצאים מהמקוה משוחחים בפלאפון ומפמפמים סטריה. והם צריכים לעשות ג' מלאכות בבת אחת, אך לנוח מכל המלאכות הרבה יותר קל, אבל הם אינם מוכנים להוסיף על עצמם את קדושת השבת...

דבר בנייתו

וממנו תקנו את הדרוש תיקון.

ועיין בדרשות חתם סופר (ח"א לפרשת משפטים שקלים תקפג עמוד קיז) שכתב לפרש בזה: "בהפטרות שקלים (מלכים ב יב, ה-טו) כל כסף הקדשים אשר יבא בית ה' וגו', יקחו להם הפהנים וגו', ויקב חר גדלתו ויתן וגו' מימין בבוא איש בית ה' וגו', ויצרו ויקנו וגו', ולא יחשבו את האנשים וגו', פי באמנה הם עושים. ויש לדון על כל המצאות האלו, וכי ממש רבינו ע"ה עד יהואש לא נתנו שקלים ולא תקנו בדקי בית ה', ולא חשבו את הגזברים או חשבו כי לא היו אנשי אמנה עד יהואש. גם אשר יובא בית ה' מיותר. ונראה לפרש לפי מה שכתב בני יונה בהלכות ספר תורה, המקדש ספר תורה לבית הכנסת שוב ביטל מצות עשה (דברים לא, ט) ונתת פתב לכם, וצריך לכתוב לו ספר תורה אחרת". וכן כתב אברבנאל גבי חנה שאמרה (שמואל א, כח) השאלתהו לה' שאם נתן אותו לה' לחלוטין, אין הבן שלה, ואין לה חלק במצות ומעשה שמואל. (עיי' לעיל בחתם סופר לראש השנה משנת במש"ר"ם ד"ה הא דמסיק וכו'). והכי נמי מימות משה רבינו ע"ה, היה התיבה עומדת בעזרה והיו משליכים לתוכו בדקי הבית, והיינו כסף אשר יובא ב"ה' דייקא, ויען אין מכניסים חולין בעזרה עמ"ש תוס' (פסחים טו, ב) על הלל שהקדיש בהמתו בעזרה, ואם כן ע"כ היו מקדישים מיד, ושוב כשבנו ממנו בדקי הבית היה ממעות הקדש ולא היה לבעלים חלק בו, על כן תיקן (יהודיע) שיתון לכהנים, והני מעות לא למלוה

בענין פרשת שקלים, עיין בלבוב (א"ח סימן תרפה טעף א) שכתב: "פרשת שקלים קורין אותו בשבת הסמוך לר"ח אדר לפניו או בשבת שחל להיות בר"ח עצמו, מפני שבאדר היו משמיעים על השקלים". וכתב הרב אבודרהם (ארבע פרשיות): "וסדר קריאת ארבע פרשיות אלו כך הוא. בפרשת שקלים מוציאים שני ספרי תורות וקורין באחד שבעה בסדר היום ומפטייר קורא בשני מתחלת כי תשא עד ועשית כיוור נחשת. ומפטיירין במלכים ויכרות יהודיע עד לכהנים יהיו (ב"ב א טז)". וההפטרות הוא בענין השקלים שהיה בימי יהודיע הכהן, לאחר שעתליהו מלכה והרגה את זרע המלוכה, ורק את יואש החביאו מפניה כדי שלא תהרוג אותו, ובשנה השביעית למלכותה יהודיע הוציא את יואש והמליכו והרגו את עתליהו.

ואחר כך נאמר (מלכים ב יא, ז): "ויקרת יהודיע את הגרית בין ה' ובין המלך ובין העם לה' ובין המלך ובין העם". ופירש רש"י: "בין ה' ובין המלך ובין העם - שיהו המלך והעם אחרי ה', ואח"כ בין המלך ובין העם שיהו עבדים למלך". והוא משום שקודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הם, וכיון שהיתה עתליהו עובדת לבעל, היו צריכים ישראל לכרות את הברית מחדש. ונאמר שם שהיה בדק הבית רעוע ולפיכך בתחילה תיקן שהכהנים יאספו מקרוביהם ובזה יתקנו את בדק הבית, וכאשר לא יתקנו את הטעון תיקון, עשה יהודיע קופה מיוחדת ליד המזבח שאליה יתנו את כל הכסף שהביאו לבית המקדש,

⁵ שכן המצוה האחרונה מתר"ג מצות היא כתיבת ספר תורה, וכמו שנפסק להלכה (שו"ע י"ד סימן טעף א): "מצות עשה על כל איש מישראל לכתוב לו ספר תורה, ואפילו הניחו לו אבותיו ספר תורה, ומצוה לכתוב משלו". ואילו כתב לו ספר תורה ונתן את הספר תורה במתנה לבית הכנסת, כתב הרב בני יונה, שביטל מצות כתיבת ספר תורה, וצריך לכתוב לו ספר תורה אחר. אמנם הרויח מכך שיש לציבור ספר תורה לקרות בו. ולכן נהוג להשאל את הספר תורה לבית הכנסת, ולא לתת במתנה.

ציוני דרך

ואמנם א"א שיהי' בטל בששים דא"כ לא נשאר בו כלום וע"כ יש בו נ"ט רביעיות דם מלבד הרביעית שהנפש תלוי בו, ע"כ קצבה תורה שלשים שקלים שהוא ס' מחצית השקל".

נמצא שכל אדם מישראל הוא חלק אלוק ממעל, ואין הגוף נחשב כלל, ואמנם שלא תמיד זוכרים זאת, וכל הבריאה כולה כגוף לגבי שבת קודש - "יומא דנשמתין" (זוה"ק ח"ב רה, א), ושבת קודש היא הנשמה של כל ימות השבוע, והנשמה היא עיקר הגוף, ולפיכך העיקר הוא שבת קודש, ואין צריך האדם לחיותו אלא רביעית דם בלבד, כן עיקר חיות האדם הוא משבת קודש. (שיעור י' 51 משפטים

(שקלים תשפג)

איתא בדרשות החתם סופר (לפרשת משפטים שקלים תקפז שם): "ואם עבד יגח וגו' כסף שלשים שקלים - יש להסביר על פי מה שכתב רבינו חננאל (תוס' סוטה ה, א) הובא בספר ערי מקלט" פרשת תשא, דרביעית דם של אדם משקלו כמו מחצית השקל והיינו כופר נפשו. ונ"ל להסביר, כי גבי ישראל עיקרו הנשמה חלק אלוה ממעל, והגוף רק הנרתיק ודיו שהוא חי שיהיה מדור לנשמה, וברביעית דם סגי שחיות הנפש תלוי בו ואיך כלא נחשב, ומשום הכי הוה מחצית השקל כופר נפשו של ישראל, משא"כ באומות העולם עיקרו גופו ודמו, ומי יכול לשער כמה רביעיות יש בו - והנה העבד הזה לכלל ישראל לא הגיע אמנם יש בו ניצוץ קדושה קצת,

מעשה מן הים

ודרכינו לעורר על כך שסמוך ונראה לשבת קודש, ישנם כאלו שבמקום להתכונן לשבת קודש הכנה דרבה, עדיין מתעסקים בשטויות, מעלים עשן ומדברים בטלפון להספיק עוד ועוד עובדין דחול, במקום לקבל שבת כמה שיותר מוקדם ולילך לבית הכנסת לומר שיר השירים בנעימה, ויש לנו להתחזק להתכונן לשבת קודש, כמו שבערב יום הכיפורים כל אחד מתכונן ליום הקדוש ואין מתעסקים בשטויות, כך צריך לנהוג בכל שבת ושבת להקדים לקבל על עצמו את קדושת השבת כמה שיותר מוקדם, ובזה יושפע רוח קדושה על כל ישראל. (שיעור 54 יקהל פקודי תשפג)

סיפרו קדם מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל שביום הקדוש יום הכיפורים הכל שובת, ואפילו נמל התעופה [איירפארט] בארץ ישראל שובת, אמר מרן הגרי"ז מה הפלא, אילו אנו שומרי התורה היינו שומרים שבת כדבעי, היו גם הם שומרים שבת. והסביר שכיון שביום הכיפורים כל החרדים אל דבר ה' מזדעזעים ושומרים ביתר שאת, זה משפיע עליהם שגם הם יסגרו את נמל התעופה, ואילו אנו היינו מתנהגים כן בכל שבת ושבת ודאי היה משפיע גם עליהם שישמרו את יום השבת כדבעי.

ימי היולולא - ממצולות ים

ג' אדר ב' שע"ב | דבי מרדכי ב"ד אברהם יפה, בעל הלבושים

ב' אדר ב' שנת ה'תשע"ב, זכרנו להנצל. ובזכות שזכה להנצל חיבר רבי מרדכי עשרה 'לבושים', שכן ניצל ממוות לחיים. וחיבר עשרה מלבושים על סדר שנאמר במרדכי היהודי 'תכלת' 'חור' 'עטרת זהב' 'עיר ירושלים' 'עיר שושן' 'לבוש האורה' לבוש 'פינת יקרת' 'אדר היקר' 'אור יקרות' ולבוש 'ששון ושמחה'. ואנן מצאצאיו, וכן הרה"ק ר' מרדכי מלעכוויטש הוא מצאצאיו, ועוד רבים. (שיעור 520 כי תשא תשפא)

רבי מרדכי יפה בעל הלבושים, ונקרא כך, משום מעשה שהיה: רבי מרדכי היה יפה תואר, ואחת מנשות האצולה הנוצרית חשקה בו. ולא היה לו אפשרות לסרב קפץ לתוך ביוב, וכל עשרת בגדיו הושחתו כליל,

וכך העיפו אותו כדבר מאוס, זכרנו להנצל. ובזכות שזכה להנצל חיבר רבי מרדכי עשרה 'לבושים', שכן ניצל ממוות לחיים. וחיבר עשרה מלבושים על סדר שנאמר במרדכי היהודי 'תכלת' 'חור' 'עטרת זהב' 'עיר ירושלים' 'עיר שושן' 'לבוש האורה' לבוש 'פינת יקרת' 'אדר היקר' 'אור יקרות' ולבוש 'ששון ושמחה'. ואנן מצאצאיו, וכן הרה"ק ר' מרדכי מלעכוויטש הוא מצאצאיו, ועוד רבים. (שיעור 520 כי תשא תשפא)

ה' אדר תשל"א | הרה"ק ר' מרדכי שלמה ב"ד יצחק פרידמן זצ"ל האדמו"ר מבאבאן

ואמר עם ישראל נוסעים עכשיו לקבל את התורה כיצד אפשר לדבר על כאלו דברים, והם נצרכו להמתין עד אחרי יום טוב.

מגדולי הגבאים של החינוך העצמאי, וכאשר רצו ההנהלה של החינוך העצמאי לעלות אליו לפני שבועות בענייני החינוך העצמאי, טרב לדבר עמהם,

חביב בעיני לספר מה ששמעתי מחמי הרה"ח ר' וועלויל פישמן זצ"ל, שהיה מחברי ההנהלה של באבאן, והרה"ק ר' מרדכי שלמה מבאבאן זיע"א היה

יוצא לאור על ידי מכון בית דרך

לפרטים והנצחות 0556712159

אפשר לקבלו כל שבוע דרך המייל bd025401167@gmail.com

קוראים יקרים!! גליון זה מופץ ברוך ה' בכאלף בתי כנסיות ברחבי ארץ ישראל ובעשרת אלפים עותקים, ובואו תלו חלק במצוה, ועזרו לנו לעמוד בהוצאות הכבודות. יש לכם שמחה ברוך ה' או ארציית, חושו ותלו חלק בנשיאת הארון בסך 500 ש"ח, אפשר לתרום בכל עמדות נדרים פלוס תחת השם גליוני בית דרך, או להתקשר לטלפון 0556712159